

Ainevaldkond	Keel ja kirjandus
Kursuse nimetus	KEEL JA ÜHISKOND
Eelduskursused	–
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi: kontakttunnid, iseseisvad tööd
Õpetamise aeg	G1 klassis 2026/27. õa
Kursuse eesmärgid	• äratada/taaselustada huvi eesti keele kui emakeele vastu; • anda ülevaade keeleteaduse suundadest; • anda ülevaade eesti keele tähtsamatest tahkudest grammatikas ja kasutuses; • arendada funktsionaalse lugemise oskust, võimet mõtteid kõnes ja kirjas väljendada; • harjutada lugema ja analüüsima keerulisemat teksti.
Kursuse lühikirjeldus	Keele ülesanded: infovahetus, suhteloomine, identiteedi väljendamine, maailmapildi loomine. Keel kui märgisüsteem. Teised märgisüsteemid. Joonised, tabelid, skeemid ning teised üldistused. Pildikeel. Märgisüsteemide ühendamine tekstis. Kunst ja keel Eesti keele eripära (häälikusüsteem, astmevaheldus, muutevormid, lausestus, sõnajärg, sõnamoodustus) Eesti keel kui soome-ugri keel. Euroopa ja maailma keeled (valikuliselt). Keelekontaktid eesti, vene, inglise ja soome keelega; varieerumine, muutumine Kirjakeele kujunemine, kirja- ja kõnekeel; murdekeel ja kodumurre. Kirjakeele norm. Keeleline etikett. Keelekasutuse valdkonnad ning sotsiaalarühmade erikeeled. Släng, aktsent Eesti kui mitmekultuuriline maa, keeleline tolerantsus. Eesti keelepoliitika. Eesti keele kasutusvaldkonnad ja arendus: keeletehnoloogia, terminoloogia, oskuskeel, ilukirjandus, tõlkekultuur. Eesti keele staatus ja tulevik
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpul õpilane • mõistab ja oskab analüüsida keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas; • tunneb eesti keele erijooni; • mõistab allkeelte ja keele varieerumise olemust; • tunneb suulise ja kirjaliku keele norme ja etiketti; • oskab nimetada ajastuomaseid keelenähtusi.
Hindamine	Kursuse kokkuvõtlik hinne kujuneb (taseme)etteütluste, esitluse ja kontrolltööde põhjal. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse 1. sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi. Kursusehinnet arvestatakse eesti keele kooliastmehinde väljapanekul
Õppematerjalid	K. Mägi, T. Puik, P. Leiger, I. Hein „Keelemeel“ H. Puksand, M. Ross „Johannes I“ (õpik) A. Kiin, A. Lunter “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik”

Kirjandus (soovituslik kirjandus)	K. Wiik „Eurooplaste juured“ ÕS M. Ehala jt „Keel ja ühiskond“ M. Ehala videoloengud http://lepo.it.da.ut.ee/~ehalam/pdf „Eesti sotsiolektide seisund“ www.hm.ee/index.php
Kursuse väljund	emakeeleolümpiaad, esseekonkursid, keeleprojektid, riigieksam